

XLIX OLIMPIADA GEOGRAFICZNA

Zawody III stopnia pisemne – podejście 1

Zadanie 1

Załącznik nr 1 przedstawia zdjęcia sześciu upraw, które są elementem krajobrazów rolniczych Europy. Załącznik nr 2 zawiera tabelę z wielkością zbiorów ośmiu upraw w państwach Unii Europejskiej w 2021 r. Jest wśród nich sześć upraw przedstawionych na zdjęciach i dwie dodatkowe.

Przeanalizuj załączniki i uzupełnij tabelę, wpisując do niej nazwy upraw (odpowiedzi wybierz spośród poniższych) oraz odpowiednie liczby (1-8), którymi oznaczono kolumny z danymi o wielkości zbiorów.

gryka, kukurydza, len, owies, proso, pszenica, ryż, rzepak, żyto

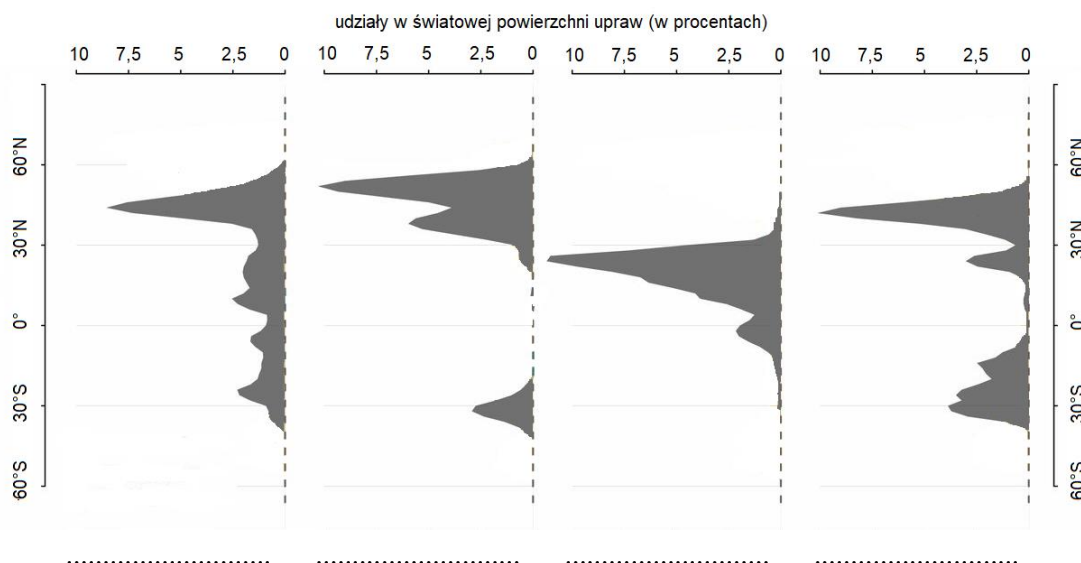
Zdjęcie (patrz załącznik nr 1)	Nazwa uprawy	Wielkość zbiorów (wpisz sześć liczb spośród 1-8, patrz załącznik nr 2)
A		
B		
C		
D		
E		
F		

Uwaga! Decyzją Komitetu Głównego Olimpiady Geograficznej część zadania dotycząca wielkości zbiorów upraw została anulowana.

Zadanie 2

Do wykresów prezentujących rozkłady występowania wybranych upraw według szerokości geograficznej przyporządkuj nazwy odpowiednich roślin. Odpowiedzi wybierz spośród poniższych.

bawełna, kukurydza, pszenica, ryż, soja, ziemniaki

Źródło: MIRCA2000 – global monthly irrigated and rainfed crop areas around the year 2000

Zadanie 3

A. W wykropkowane miejsca poniżej wpisz nazwy dwóch dominujących (pod względem łącznej powierzchni upraw i wielkości zbiorów) roślin oleistych uprawianych w Unii Europejskiej. **Podkreśl** nazwę tej rośliny, która zajmuje w UE większą powierzchnię upraw.

roślina 1: ..... roślina 2: .....

B. W wykropkowane miejsca poniżej wpisz nazwy czterech państw, które łącznie mają 99% udziału w produkcji oliwek na oliwę w Unii Europejskiej. **Podkreśl** nazwę państwa, które (według danych EUROSTAT) jest największym producentem oliwek na oliwę w UE.

państwo 1: ..... państwo 2: ..... państwo 3: ..... państwo 4: .....

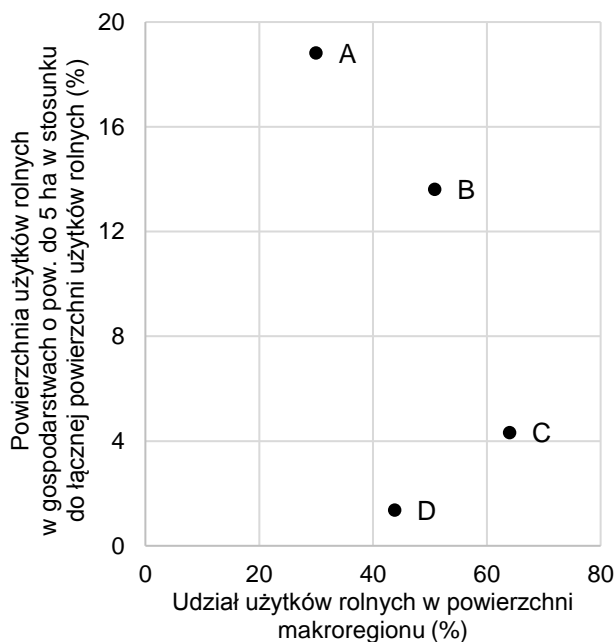
C. Wyjaśnij krótko, dlaczego wybuch wojny w Ukrainie w 2022 r. miał poważne konsekwencje dla światowego rynku olejów roślinnych.

.....
.....
.....
.....

Zadanie 4

Na wykresie przedstawiono wskaźniki charakteryzujące rolnictwo w wybranych makroregionach fizycznogeograficznych Polski (według najnowszej regionalizacji z 2018 r.). Rozpoznaj regiony i wpisz ich nazwy w odpowiednie rubryki tabeli. Odpowiedzi wybierz spośród poniższych.

Beskidy Lesiste, Beskidy Zachodnie, Nizina Północnopodlaska, Pojezierze Zachodniopomorskie, Rostocze

Litera	Region
A	
B	
C	
D	

Źródło: na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego (2020)

Zadanie 5

Uzupełnij poniższy tekst dotyczący nawozów sztucznych, wpisując w wy kropkowane miejsca odpowiednie nazwy lub podkreślając jedną spośród czterech odpowiedzi podanych w nawiasach.

Nawozy sztuczne (mineralne) są powszechnie stosowane do wzbogacania gruntów ornych i zwiększania plonów roślin uprawnych. Trzy najważniejsze makroelementy, będące podstawowymi składnikami nawozów sztucznych to azot, fosfor i ..... (*wpisz nazwę pierwiastka chemicznego*). Rolnicy wykorzystują również nawozy wapniowe, przede wszystkim w celu (*zwiększenia kwasowości / zmniejszenia kwasowości / zmniejszenia przepuszczalności / zmniejszenia zasolenia*) gleby.

Zużycie nawozów sztucznych w Polsce w sezonie 2009/10 wyniosło 119 kg/ha użytków rolnych. Dekadę później, w sezonie 2019/20 wyniosło (79 / 102 / 133 / 198) kg/ha. To więcej niż przeciętne zużycie na świecie, ale mniej niż w (*Argentynie / Japonii / Rosji / Stanach Zjednoczonych Ameryki*).

Państwo, które w 2020 r. wyprodukowało najwięcej na świecie nawozów sztucznych to ..... (*wpisz nazwę państwa*). Przemysł nawozowy rozwija się również w Polsce. Historia produkcji nawozów azotowych sięga u nas okresu międzywojennego. Po I wojnie światowej Polska przejęła dużą i nowoczesną wówczas niemiecką fabrykę nawozów w ..... (*wpisz nazwę miasta znajdującego się na Górnym Śląsku*). Następnie – na przełomie lat 20. i 30. XX w. – wybudowano Państwową Fabrykę Związków Azotowych w Mościcach – późniejszej dzielnicy ..... (*wpisz nazwę miasta*). W ostatnich latach najwięcej nawozów azotowych produkowały wybudowane po drugiej wojnie światowej zakłady azotowe w ..... (*wpisz nazwę miasta*). Podstawowym surowcem, który jest używany do produkcji amoniaku i mocznika w tych zakładach, jest ..... (*wpisz nazwę surowca*).

Największe w Polsce zakłady chemiczne produkujące nawozy fosforowe znajdują się w ....., ... (*wpisz nazwy dwóch miast*), Szczecinie i Luboniu. Fosforyty, podstawowy surowiec do ich produkcji, są importowane do Polski głównie z (*Australii i państw Oceanii / państw Afryki Północnej / państw Ameryki Południowej / Stanów Zjednoczonych Ameryki*).

Zadanie 6

Na mapach przedstawiono rozkład przestrzenny czterech czynników przyrodniczych wpływających na gospodarkę rolną w Polsce. W legendzie map „min” oznacza warunki najmniej korzystne, a „max” – najbardziej korzystne. W kwadraty znajdujące się obok map wpisz odpowiednie litery (A-F), którymi oznaczono poszczególne czynniki. Odpowiedzi wybierz spośród poniższych.

A – jakość agroklimatu (opady, temperatura i długość sezonu wegetacyjnego)

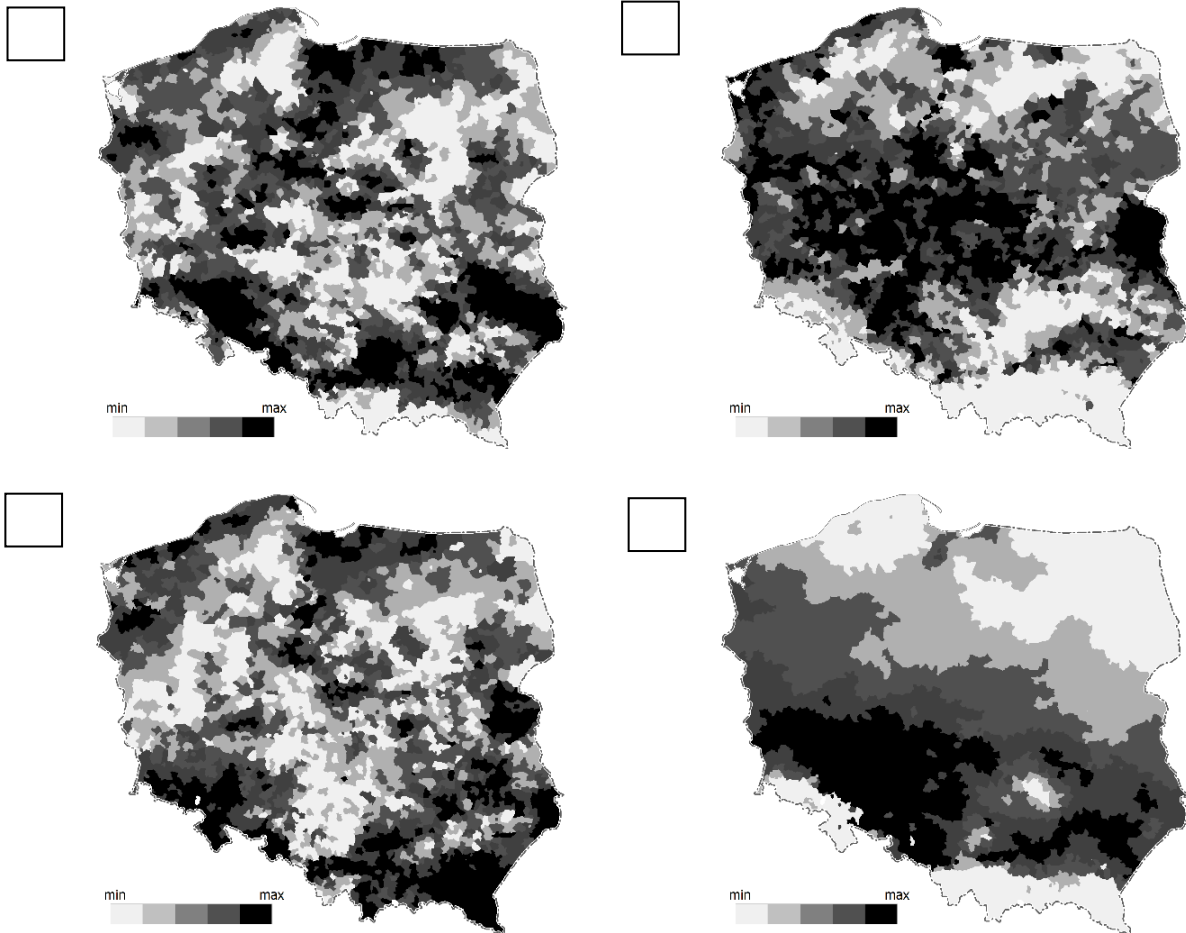
B – przeciętne dzienne usłonecznienie (liczba godzin)

C – przydatność gleb (klasy bonitacyjne, kompleksy przydatności rolniczej)

D – warunki rzeźby terenu (typ rzeźby, spadki terenu)

E – warunki wodne (ilość wody retencjonowana w profilu glebowym)

F – zasobność głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)

Źródło: Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa PIB w Pulawach

Zadanie 7

Uzupełnij poniższe zdania, wstawiając znak „X” w odpowiednie kwadraty (w każdym przypadku poprawna jest jedna odpowiedź).

A. Udział gruntów ornych w ogólnej powierzchni państwa był w 2020 r. w Polsce niższy niż:

w Danii   w Hiszpanii   w Kanadzie   w USA   we Włoszech

B. W polskim rolnictwie szacowane emisje gazów cieplarnianych (CO₂, CH₄ i N₂O, wg ekwiwalentu CO₂), przypadające na 1 kg podstawowych produktów rolnych są najwyższe dla 1 kg:

mięsa kurzego   mięsa wieprzowego   mleka krowiego   pszenicy   żyta

Zadanie 8

Młody Geograf podczas wycieczki na skraju wsi zobaczył taką instalację:

Źródło: tygodnik-rolniczy.pl, agronomist.pl

A. Co produkują takie instalacje? Wstaw znak „X” w kwadrat obok jednej, poprawnej odpowiedzi.

- bioetanol   biodiesel   energia elektryczna   olej mineralny   torf

B. Jakie surowce najczęściej wykorzystuje się w takich instalacjach w Polsce? Podaj dwa przykłady.

- .....
- .....

C. W pobliżu jakich obiektów będących źródłem surowców – ale innych niż gospodarstwa rolne – lokalizuje się w Polsce takie instalacje? Podaj dwa przykłady.

- .....
- .....

D. W jakim procesie w tej instalacji surowiec przekształcany jest w paliwo? Wstaw znak „X” w kwadrat obok jednej, poprawnej odpowiedzi.

- fermentacja metanowa   fermentacja mlekowa   fermentacja tlenowa
 mikoryza   sekwestracja

E. Wyjaśnij, w jaki sposób takie instalacje mogą przyczynić się do zmniejszenia negatywnych skutków efektu cieplarnianego. Wpisz poniżej dwa argumenty.

- .....
.....
.....
- .....
.....
.....

Zadanie 9

Światowe Stowarzyszenie Jablek i Gruszek (The World Apple and Pear Association) organizuje spotkanie przedstawicieli sadowników z trzech państw.

Organizacja stowarzyszona i jej siedziba	Godziny pracy (czas urzędowy)	Strefa czasowa (czas zimowy)
California Pear Advisory Bureau, Sacramento (USA)	7:00 - 15:00	
UKRSADPROM Association, Kijów (Ukraina)	9:00 - 18:00	
Towarzystwo Rozwoju Sadów Karłowych, Lublin (Polska)	8:00 - 18:00	
US Apple Export Council, Washington DC (USA)	8:00 - 17:00	

A. Do każdej organizacji podanej w tabeli przyporządkuj odpowiednią strefę czasową (czasu zimowego). Odpowiedzi wybierz spośród poniższych i wpisz do ostatniej kolumny tabeli.

UTC -8, UTC -6, UTC -5, UTC +1, UTC +2, UTC +4

B. W których godzinach (według czasu UTC) jest możliwe przeprowadzenie zdalnego spotkania organizacji sadowników tak, aby odbywało się ono w ich normalnym czasie pracy ?

Miejsce na ewentualne obliczenia:

Odpowiedź: Spotkanie powinno rozpocząć się najwcześniej o godzinie ..... czasu UTC,
a powinno zakończyć się najpóźniej o godzinie ..... czasu UTC.